

הלכה ומציאות במאכלות אסורות –

מליחה וטריפות

תקציר: בנושאים רבים בהלכה שאלת המפתח היא האם הדיון הוא מציאותי או הלכתי. הבירור הנגזר משאלה זו הוא האם דרך קבלת ההחלטות ההלכתית צריכה להיות בכלים שבוחנים את המציאות תוך שימוש בעזרתם של בעלי מקצוע, או שמדובר על שאלה הלכתית הנקבעת לפי כלים וקריטריונים המצויים בעולם ההלכה. השבוע נעסוק בקצרה בשני נושאים שבהם ההלכה במקורה נובעת ונקבעת לאור המציאות. למרות זאת, השאלות ההלכתיות בפועל הופכות להיות שאלות הלכתיות לפחות לחלק מהגישות, והן נקבעות ללא קשר למציאות כפי שהיא לפנינו.

האוכל כזית מן הדם במוזיד חייב כרת בשוגג מביא חטאת קבועה, ודבר מפורש בתורה שאינו חייב אלא על דם בהמה חיה ועוף בלבד בין טמאין בין טהורין...

הפתרון ההלכתי לאכילת בשר ללא דם הוא על ידי פעולת המליחה, וכפי שהרמב"ם (פרק ו הלכה י) מסביר במפורש:

אין הבשר יוצא מידי דמו אלא אם כן מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה, כיצד עושה מדיח הבשר תחלה ואחר כך מולחו יפה ומניחו במלחו כדי הילוך מיל, ואחר כך מדיחו יפה יפה עד שיצאו המים זכים ומשליכו מיד לתוך מים רותחין אבל לא לפושרין כדי שיתלבן מיד ולא יצא דם.

השגת הראב"ד - כתב הראב"ד ז"ל (זה) לא שמענו ולא ראינו מימינו וכל האדמימות שיצא אחר מליחה ממנו אינו אלא חמר בשר והמחמיר יותר מכן עליו להביא ראיה עכ"ל.

שיטת הרמב"ם היא שאחרי תהליך המליחה יש צורך להשליך את חתיכת הבשר לתוך מים רותחים. הרמב"ם מסביר שעל ידי פעולה זו נמנע מצב בו דם עתיד לצאת מחתיכת הבשר. נראה שהרמב"ם מבין שתהליך המליחה אינו סופג את כל הדם הנמצא בחתיכת בשר ובשל כך הוא מצריך ללבן אותו¹. הראב"ד משיג על הרמב"ם

א. מבוא

בנושאים רבים בהלכה שאלת המפתח היא האם הדיון הוא מציאותי או הלכתי. הבירור הנגזר משאלה זו הוא האם דרך קבלת ההחלטות ההלכתית צריכה להיות בכלים שבוחנים את המציאות תוך שימוש בעזרתם של בעלי מקצוע, או שמדובר על שאלה הלכתית הנקבעת לפי כלים וקריטריונים המצויים בעולם ההלכה. דוגמא לכך ניתן להביא משיעור קודם בו עסקנו ביחס שבין מסורת וסימנים - לשיטות המחייבות מסורת באכילת עוף או בהמה לא מדובר על שאלה מציאותית אלא הלכתית, ולכן אין משמעות לבדיקת הסימנים ותכונות הבהמה. דוגמה מוכרת הפוכה מצויה בהלכות פיקוח נפש, בהם מוסכם על הכל כי מרבית המקרים מבוססים על שאלה מציאותית ולא הלכתית.

השבוע נעסוק בקצרה בשני נושאים שבהם ההלכה במקורה נובעת ונקבעת לאור המציאות. למרות זאת, השאלות ההלכתיות בפועל הופכות להיות שאלות הלכתיות לפחות לחלק מהגישות, והן נקבעות ללא קשר למציאות כפי שהיא לפנינו.

ב. מטרת המליחה

מטרתה הבסיסית של הוצאת הדם על ידי פעולת המליחה היא למנוע מאדם לעבור על איסור אכילתו. הרמב"ם פותח את פרק ו בהלכות מאכלות אסורות בהגדרת איסור אכילת דם:

הפרק (הלכות ג-ד) הרמב"ם הסביר שאיסור דם תלוי במספר תנאים:

אין חייבין כרת אלא על דם היוצא בשעת שחיטה ונחירה או התזת הראש כל זמן שיש בו אדמומית, ועל הדם הכנוס בתוך הלב, ועל דם הקזה כל זמן שהוא מקלח ויוצא, אבל הדם השותת בתחלת הקזה קודם שיתחיל לקלח, ודם השותת בסוף הקזה כשיתחיל הדם לפסוק אין חייבין עליו והרי הוא כדם האיברים שדם הקלוח הוא הדם שהנפש יוצאה בו.

דם התמצית ודם האיברין כגון דם הטחול ודם הכליות ודם ביצים ודם המתכנס ללב בשעת שחיטה ודם הנמצא בכבד אין חייבין עליו כרת, אבל האוכל ממנו כזית לוקה שנאמר וכל דם לא תאכלו, ובחיוב כרת הוא אומר כי נפש הבשר בדם היא אינו חייב כרת אלא על הדם שהנפש יוצאה בו.

לדברי הרמב"ם, אין איסור כרת על דם האיברים למרות שאכילתו אסורה מהתורה. הר"ן והראב"ד חולקים על גישה זו וכותבים שדם שנשאר אינו מוגדר כדם, או לחילופין גם במידה וביולוגית הוא אכן דם מבחינה הלכתית איסור דם אינו חל עליו. מחלוקת ראשונים זו הינה מחלוקת אופיינית בענייני מליחה. בעניינים אלה, אנו מוצאים במספר לא מועט של הלכות סברות הלכתיות הקשורות לשאלה האם יש דם או אין דם², זאת למרות שכפי שראינו אין הכרח שבפעולת המליחה עצמה נעלם כל הדם, שהרי ישנם מספר הצעות שאינן מסתמכות על הנחה זו.

נבהיר ביתר פירוט פער זה, בין המציאותי להלכתי-היסטורי: במציאות, פעולת המליחה סופחת לחות מהבשר, מושכת את המים הקיימים בתוכו אליה, ומייבשת אותו. תהליך זה נקרא בשפה המדעית 'אוסמוזה'. בפועל, תוצאת

וכותב שאין כלל צורך בליבון הבשר לאחר תהליך המליחה, ומה שיוצא מהבשר אינו אלא חמר בשר ולא דם.

בדרך זו מסביר הר"ן (חולין מב ע"א) את דברי הרמב"ם:

וזהו דעת הרמב"ם ז"ל ולפיכך הוא מצריך שלא לתת הבשר בקדרה עד שיהו המים רותחים, שאחר כך אין מפליטין אדרבה חולטין הבשר ומונעין הדם שלא יצא ואך על פי כן צריך למלחו כדי שיצא הדם שעל שטח הבשר והסמוך לו.

המליחה מועילה לדם שנמצא על שטח הבשר וסמוך לו, ואילו החליטה מונעת יציאה של דם שטמון בתוך חתיכת הבשר.

לאחר ביאור דבריו, הר"ן חולק על הרמב"ם ונימוקו עמו:

ואין סברא זו נכונה... דאלמא המלח מוציא אפילו הדם שבתוך החוטין ואף על פי שאחר שיעור המליחה המוחל מאדים איכא למימר דקים להו דבשיעור מליחה יוצא כל מה שהוא דם גמור והשאר מיחל אדום הוא שיוצא ומותר ועוד נראה לי שלא רצו חכמים להחמיר בדבר כל כך כיון דקיימא לן דדם שמלחו אינו עובר עליו...

הר"ן מסביר שהמלח מוציא גם את הדם הפנימי, ומגדיר כי הנוזל הנשאר אינו דם. בנוסף, הוא כותב שחכמים לא רצו להחמיר יותר מדי וברגע שמלחו את הבשר, הנוזל היוצא אינו אסור גם אם מבחינה עובדתית הוא אכן דם.

ג. מליחה ומציאות

מבחינה מציאותית, ניתן לראות במקרים רבים בהם יש כעין דם בחתיכות בשר שעברו הכשרה. כיצד מותר לאכול אותם? האם אין בכך חוכא ואטלולא כלפי ההלכה?

לפי שיטת הרמב"ם נראה שאכן יש צורך שאף דם לא יצא מחתיכת הבשר בתהליך הבישול. בתחילת

2 סברות אלו עולות בהרבה מהלכות בדיני מליחה. כך במחלוקת הראשונים מדוע צריך הדחה לפני המליחה, כאשר לפי חלק מהראשונים זה נועד לשפר את יעילות המלח כך שהדם ייחלש. סוג המלח שצריך למלוח איתו ואורך זמן המליחה. דין הגאונים שלא ניתן למלוח בשר ששהה שלושה ימים ללא מליחה ועוד.

תהליך המליחה, אינו חלק מהאיסור כמו דם האיברים שלא פירש. גם אם תהליך המליחה לא הוציא את כל הדם, הוא מורגש בבשר ומשנה את טעמו וממילא הוא כבר אינו ראוי לאותו טקס שבגללו נאסר.

ד. הגדרת טרפה⁵

הרמב"ם (מאכלות אסורות ד, ו-ט) מגדיר מהי טרפה, ומהו היחס בין טרפה מחמת מכת חיה ובין מחמת מחלה:

האוכל כזית מבשר בהמה או חיה או עוף טהורים שנטרפו לוקה שנאמר ובשר בשדה טרפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו, טרפה האמורה בתורה זו שטרפה אותה חית היער כגון ארי ונמר וכיוצא בהן, וכן עוף שטרף אותו עוף הדורס כגון נץ וכיוצא בו... הא למדת שהטרפה האמורה בתורה היא שטרפה אותו חית היער ושברה אותה ונטה למות ועדיין לא מתה, אף על פי שקדם ושחטה קודם שתמות הרי זו אסורה משום טריפה הואיל ואי אפשר שתחיה ממכה זו הבאה עליה.

נמצאת למד שהתורה אסרה המתה והיא הנבלה, ואסרה הנוטה למות מחמת מכותיה ואף על פי שעדיין לא מתה והיא הטרפה, וכשם שלא תחלוק במיתה בין מתה מחמת עצמה בין שנפלה ומתה בין שחנקה עד שמתה בין שדרסתה חיה והרגתה, כך לא תחלוק בנוטה למות בין שטרפתה חיה ושברתה בין שנפלה מן הגג ונשתברו רוב צלעותיה בין שנפלה ונתרסקו איבריה בין שזרק בה חץ ונקב לבה או ריאתה בין שבא לה חולי מחמת עצמה ונקב לבה או ריאתה או שיבר רוב צלעותיה וכיוצא בהן הואיל והיא נוטה למות מכל מקום הרי זו טרפה, בין שהיה הגורם בידי בשר ודם בין שהיה בידי שמים, אם כן

התהליך היא הפרדה חלקי הדם - החלקים הלחים של הדם נספגים במלח, וחלקים אחרים נשארים במקומם.

ייתכן ולפי הר"ן ושיטות נוספות שנפסקו להלכה, ברגע שהדם נפרד למרכיבים שונים אין הוא מוגדר יותר כדם מבחינה הלכתית. אמנם נשאר דם בבשר אך אין זה דם גמור ואינו אסור לאכילה³. לפי גישה זו למרות שהמליחה לא מייבשת את כל הדם, עדיין אכילת הנוותר הנו מותרת מבחינה הלכתית. הרמב"ם, לעומת זאת, כפי שאמרנו, יצריך פעולה נוספת, שסלק ביתר יעילות גם את שאר מרכיבי הדם הקיימים בתוך הבשר.

אבחנה הלכתית נוספת קיימת בין דמים שונים:

המשנה במסכת כריתות (ה, א) מגדירה:

דם שחיטה בבהמה בחיה ובעופות בין טמאים ובין טהורים, דם נחירה ודם עיקור ודם הקזה שהנפש יוצאה בו, חייבים עליו.

דם הטחול דם הלב דם ביצים דם דגים דם חגבים דם התמצית אין חייבין עליהן.

רבי יהודה מחייב בדם התמצית.

ת"ק, אשר נפסק להלכה, מבחין בין דם הנפש שהוא הדם הזורם בכמויות גדולות ובעוצמה לאחר השחיטה ובין דם התמצית ודמים אחרים. בדם שספוג באברים קיים 'רק' איסור לאו ללא עונש כרת, וגם איסור זה חל כאשר הדם יוצא מהאיברים (יו"ד סז, א).

ניתן להסביר פערים אלה בהגדרת הדם במספר דרכים: ייתכן ויש לצרף לעניין זה את טעם המצווה כפי שמבואר במספר מקומות שעניינו להבדיל בין ישראל ובין העמים שהיו שטופים באכילת הדם⁴. כך, ייתכן והדין המקורי נאמר על דם השחיטה שהוא נחשב כדם העיקרי שאותו היו אוכלים במקביל לטקסי העובדה זרה. לעומת דם השחיטה, המוהל שיוצא יותר מאוחר לאחר

5 בנושא זה ראה בספרו של הרב נחום אליעזר רבינוביץ - 'עיונים במשנתו הרמב"ם', עמודים קנד-קנט; חננאל סרי - 'הגדרת הטרפה והאפשרות שתחיה', עלון שבות 118; ספרו של הרב מדרכי הלפרין - 'רפואה מציאות והלכה' סימן לח - מדע ורפואה בתלמוד. העיקרון שנציג להלן נכון לגבי טרפת בהמה אך לא כלפי טרפה באדם ולא נעסוק בכך במסגרת זו.

3 על פי - 'פעולת המליחה', הרב חיים קלר בתוך ביכורי יוסף חלק ב. http://www.hebrewbooks.org/pagefeed/hebrewbooks.org_48931_4.pdf

4 ספרי דברים עו, מורה הנבוכים חלק ג פרק מו, דברים יב, כב ובפירושו הרמב"ן וספורנו שם.

מדברים אלה נראה דווקא שעיקרון הלכתי, ולא דווקא מציאותי, מהווה את הקריטריון להגדרת 'טריפה'. השלכה ברורה של הדיון בהגדרת הטריפות, מצויה בשו"ת הרשב"א, ביחס לטריפה שלא מתה (עדיין).

ה. טרפה החיה לפנינו

הרשב"א (ח"א סימן צח) נשאל מה דינה של טרפה שענינו רואות שחיה זמן רב:

שאלת בהמה שנמצאת יתרת אבר באותן אברים שהיא נטרפת בהן ובמקום שנטרפת בו. ונתברר שעברו עליה שנים עשר חודש.

מי נימא כיון שעברו עליה י"ב חודש בודאי אינה נטרפת ונכשירנה דטרפה אינה חיה שנים עשר חודש. ואף על פי שראיתי ושמעתי מי שמכשיר ומיקל בדבר אני רוצה לעמוד על דעתך.

השאלה אותה נשאל הרשב"א ברורה - האם קביעת הלכות טריפות היא מציאותית ולכן במקרה זה הבהמה תהיה מותרת לשחיטה או שהגדרת ההלכה נשאר במקומה. הרשב"א עונה תשובה מתנגדת בצורה נחרצת לגישה זו:

אלא שכל מי שנקרא כדבר זה רעיון רוח ודברי הבאי שומר נפשו ירחק מהם שאין אלו אלא עורו ותמהו לך. ואם תשוב ומה נעשה וכבר ראינו בעינינו יתרת ברגל ששהתה שנים עשר חודש... וכאילו אתה מעיד על שאי אפשר שראית אותו בעיניך. או סבה אחרת יש. וכן בכאן אנו שואלין אותו שמעיד מאין אתה יודע ששהתה זו. שמא שכחת או שמא טעית או שמא נתחלף לך בזמן או שמא נתחלפה לך בהמה זו באחרת. שאי אפשר להעיד שתהא בהמה זו בין עיניו כל שנים עשר חודש. ואם יתחזק בטעותו ויאמר לא כי אהבתי דברים זרים והם אשר ראו עיניהם ואחריהם אלך. נאמר אליו להוציא לעז על דברי חכמים אי

למה נאמר בתורה טרפה דבר הכתוב בהווה, שאם לא תאמר כן לא תאסר אלא אותה שנטרפה בשדה אבל אם נטרפה בחצר לא תאסר הא למדת שאין הכתוב מדבר אלא בהווה.

וענין הכתוב שהנוטה למות מחמת מכותיה ואי אפשר לה לחיות מחמת מכה זו אסורה, מכאן אמרו חכמים זה הכלל כל שאין כמוה חיה טריפה, ובהלכות שחיטה יתבאר אי זה חולי עושה אותה טריפה ואי זה חולי אין עושה אותה טרפה.

הרמב"ם חוזר על הגדרות אלו בהלכות שחיטה (א, א-ב) לפני שהוא מפרט את הלכות טריפות:

כבר ביארנו בהלכות איסורי מאכלות שהטרפה האמורה בתורה היא הנוטה למות, ולא נאמר טריפה אלא שדבר הכתוב בהווה כגון שטרפה ארי וכיוצא בו ושברה ועדיין לא מתה.

ויש שם חלאים אחרים אם יארעו לה תחשב טריפה והן הלכה למשה מסיני, ושמונה מיני טריפות נאמרו לו למשה בסיני ואלו הן: דרוסה, נקובה, חסרה, נטולה, פסוקה, קרועה, נפולה, ושבורה.

הגדרתו היסודית של הרמב"ם היא שטרפה היא בעל חי העומד למות. במקביל להגדרה מציאותית זו, הרמב"ם גם מונה שמונה סוגי טריפות שנאמרו למשה מסיני. בפשטות, נראה שהסיבה ששמונה הטרפות מוגדרות כטרפות היא שהן עומדות למות בקרוב. אלא שבסוף דיונו (י, יב-יג), הרמב"ם חוזר ומסכם באופן מפתיע מעט:

ואין להוסיף על טריפות אלו כלל, שכל שאירע לבהמה או לחיה או לעוף חוץ מאלו שמנו חכמי דורות הראשונים והסכימו עליהן בבתי דיני ישראל אפשר שתחיה, ואפילו נודע לנו מדרך הרפואה שאין סופה לחיות.

וכן אלו שמנו ואמרו שהן טריפה אף על פי שיראה בדרכי הרפואה שבידינו שמקצתן אינן ממיתין ואפשר שתחיה מהן אין לך אלא מה שמנו חכמים שנאמר על פי התורה אשר יורוך

בהמה שניטל לחי העליון שלה טרפה ואנחנו בעניותנו לא שמענו עד היום הזה ולא מצאנו כתוב כן בשום חבור הנעשה בשום לשון והיה בעינינו דבר זה פלא כשאומר נטל לחי התחתון כשר רבותא אשמעינן אף על גב שנראה כעיקור וכל שכן לחי העליון...

תשובה ... אבל לחי העליון קבוע הוא והחוטם הקבוע בו הוא עיקר נשמת רוח חיים הנכנסת ללב דרך הריאה עם הנשימה שתכנס מן הפה ואותו הלחי העליון כמו גג הוא לכסות הקנה כדי שלא תכנס נשמת הרוח והיא קרה לריאה וימות החי גם שני לחמים שהם כמו שני ענבים אדומים תלויים בסוף החך מלמעלה כנגד פי הקנה מפני זה נבראו כדי שתהא הרוח שתכנס מן הפה בשעת הכנסת הרוח לריאה תפגע בבשר זה תחלה ואף על פי שנשתנית בתוך הפה ואח"כ תכנס לריאה אם ינטל לחי העליון אבד הכל ונמצא פי הקנה מגולה לאויר ומיד תכנס בו הרוח בכל נשימה ונשימה... ואין לך מי שאין כמוהו חיה יותר מזו. ומפני זה מנו נטילת לחי התחתון דוקא בכשרות לא העליון. וזה שאמרתם שלא שמעתם ולא ראיתם בחיבור מי שמנה טרפה זו הרבה דברים לא יזכירו אותם המפרשים מפני שלא שמו דעתם להם וכשיבין אדם באותם הדברים יראו...

הרמב"ם פותח את דבריו בהסבר מבנה הבהמה ולאור כך הוא כותב שנטילת לחי העליון גוררת מוות הכרחי. הטריפות מהסוג שאין כמותן חיות הן אסורות על פי הרופאים ואיסורם מהתורה. הרמב"ם מבהיר כי למרות שמקרים אלו לא נתפרשו בגמרא, הואיל ופשוטים הם הוא מנאם מדעתו. אך מיד מסייג ומבהיר כי אלו שהם הלכה למשה מסיני לא משתנות לפי המציאות או עדויות אלא הן הגדרות הלכתיות. במקרים אלו מדובר על מכות שבהם חכמים העריכו שבהמה אינה חיה איתה ונקבעו על דרך הרוב. על מקרים אלו הרמב"ם אומר:

אפשר. ויבטל המעיד ואלף כיוצא בו ואל תבטל נקודה אחת ממה שהסכימו בו חכמי ישראל הקדושים הנביאים ובני נביאים ודברים שנאמרו למשה מסיני. ועוד אני אומר שלא אמרו שהיתרת זו אינה חיה. אלא כך אמרו שכך קבל משה מסיני שהיתרת כנטול... אלא צריכין הכל לשמור העיקרין המסורים בידן של ישראל. ואפילו באין כל הרוחות שבעולם לא יזיזו אותן ממקומם. ואין מן הראוי לשמוע ממי שבא להורות במה אשר לא שערום האבות הראשונים והמכשלה את הרבים. וכל שכן אם לא היה המתיר חכם גדול וירא אלהים ושאין לבו גס בהוראה... השומר אמת לעולם ישמור רגלך ורגלנו מלכד ברשת הדברים הנאסרים והמונעים מדרך אנשי אמת ואשר על פיהם תורת אמת.⁶

הרשב"א לא מאמין לעדות של האדם שאומר כי טרפה חיה יותר משנה. מציאות זו אינה אפשרית לפי שיטתו. יש ראשונים שכתבו שדבר זה אפשרי, ודברי חז"ל נאמרו על דרך הרוב (מאירי חולין דף מב). לאור כך עדות זו אפשרית אך היא עדיין אינה סותרת את ההלכה.

נראה כי הרמב"ם סובר כשיטה השנייה וסובר כי דיני טרפה נקבעים לפי גדרים הלכתיים ולא לפי הגדרות מציאותיות. יסוד דין טרפה מבטא עקרון מציאותי אך בסופו של דבר מדובר על הלכה למשה מסיני שלא ניתנת לשינוי. אכן, ייתכן ומבחינה מציאותית טרפה תמשיך לחיות אך אין זה משנה את ההלכה. כעת, ביכולתנו להוסיף ולבאר עקרון נוסף בדברי הרמב"ם בעקבות דברי הרב רבינוביץ' (לעיל הערה 5).

הרמב"ם פסק שבהמה שניטל לחי העליון שלה נחשבת כטריפה (הלכות שחיטה ח, טז). בעקבות כך הרמב"ם נשאל מחכמי לוניל (סימן שטו):

(לחכמי לוניל). שאלה - בספר קדושה בהלכות מאכלות אסורות בהלכות טרפות נמצא כתוב

6 בהקשר זה לא נדון לגבי גישת הרשב"א על דברי חז"ל הסותרים את המדע באופן כללי. הדיון כאן הוא רק בנוגע למעמד ההלכתי של הלכות טרפה, וראה לעיל במקורות בהערה הקודמת.

אף לאחר שנשתנו הטבעיים ויכולות לחיות בזה ואלו שנשנו שהן כשרות הן כשרות לעולם אף לאחר שנשתנו הטבעיים ואין יכולות לחיות בזה, והכלל דנקט במתניי דכל שאין כמוה חיה טרפה נשנה זה רק על זמן מתן תורה שהיה כן גם בזמן המשנה והגמ'⁷.

"וכן אלו שמנו ואמרו שהן טריפה אף על פי שיראה בדרכי הרפואה שבידינו שמקצתן אינן ממיתין ואפשר שתחיה מהן אין לך אלא מה שמנו חכמים שנאמר על פי התורה אשר יורוך".

כך, מבהיר הרמב"ם כי החכמים הם אלו שקבעו ומנו ולא ניתן לשנות את ההלכה לפי הגדרות הרפואה.

הגדרה זו של הרמב"ם נוסחה גם על ידי החזון איש (יו"ד הלכות טרפות סימן ה אות ג):

ואף בטריפות דמן ארכובה ולמעלה אין מעידין בזמננו דמנתחים הרופאים וחיים, ואין לתמוה על זה, דבאמת נראה דברא הקב"ה רפואות אף לטריפות... אלא שלא נתגלו בכל דור ודור ובכל מקום ומקום... ונמסר לחכמים לקבוע הטריפות על פי רוח קדשם שהופיע עליהם... ואין לנו תורה חדשה אחריהם והיו קביעות הטריפות כפי השגחתו ית' בזמן ההוא...

וכן הרב משה פיינשטיין (שו"ת אגרות משה חושן משפט חלק ב סימן עג אות ד):

שאם כן בטריפות שמנו בר"פ אלו טריפות זה הכלל כל שאין כמוה חיה טרפה אי אפשר לפרש שהוא כפי כל זמן וזמן דהא דיני טרפות לאכילה הם קבועים לעולם אלא שהיה כלל על זמן התנאים חכמי המשנה ואולי גם האמוראים חכמי הגמ' ומה שנכלל אז בכלל זה הוא נאסר לעולם מהלכה למשה מסיני...

וכשנשתנו הטבעיים שאיזה דברים שלא היו יכולות לחיות בזמן המשנה והגמ' נשתנו שיכולות לחיות, ואיזה דברים שהיו יכולות לחיות בזה נשתנו שאין יכולות בזה, היה מצד כלל זה להיפוך, דאף שבמשנה וגמ' נאמר לאיסור מדין טרפה נעשות מותרות מאחר שנשתנו שיכולות לחיות בזה, ואלו שנאמר במשנה וגמ' שהן כשרות ומותרות מדין טרפה נעשות אסורות מדין טרפה מאחר שנשתנו שאין יכולות לחיות, ובאה ההלכה למשה מסיני לומר שאינו כן אלא אלו שנשנו במתניי ובגמ' אלו הן האסורות מאיסור טרפה לעולם

7 יש מספר הבהנות בין דברי החזון איש ורמ"פ כמו השאלה האם הטרפות נקבעו בקבלת התורה או על ידי חז"ל בתקופתם. אך העקרון הבסיסי בענייננו עולה בדברי שניהם.

כל הזכויות שמורות לשיבת הר עציון תשע"ו

עורך : נועם לב

בית המדרש הווירטואלי

מיסודו של

The Israel Koschitzky Virtual Beit Midrash

האתר בעברית : <http://vbm.etzion.org.il>

האתר באנגלית : <http://www.vbm-torah.org>

משרדי בית המדרש הווירטואלי : 02-9937300 שלוחה 5

דוא"ל : office@etzion.org.il
